

ДИНАМІКА РОСЛИННОСТІ ДОЛИНИ РІЧКИ ГУЙВА

В.Б. Білявська¹, І.В. Хом'як²

^{1,2}Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

У зв'язку із перетворенням природного середовища, що здійснюється під впливом людини, який за своїми масштабами вийшов на планетарний рівень, а за силою і швидкістю випереджає його поновлювання, все більш стають актуальними проблеми збереження екосистеми та біосфери в цілому.

Визначення антропогенних навантажень на рослини, їх угруповання та пов'язані з ними реакції покладено на фітоіндикацію. Значення цих реакцій є суттєво значущим, відтак, рослини є дуже чутливими до екологічних факторів. Також є важливим те, що вона відображає емерджентний характер змін властивостей екосистем в залежності від рівня їх організації. Основою фітоіндикаційної оцінки слугує екологічна специфікація видів, які присутні тільки в певних зонах змін якогось екологічного фактору.

Метою нашого дослідження є порівняння дії антропогенних факторів на різноманіття рослин та рослинних угруповань. Територія досліджень знаходиться в межах долини річки Гуйва Андрушівського району Житомирської області. Робота починалася з візуального огляду досліджуваної місцевості та прокладання маршруту для створення еколого-ценотичного профілю. Геоботанічні описи виконані за стандартною методикою на описових ділянках 10 x 10 м. для лісової рослинності та 2 x 2 для трав'яної. Дослідження проводились напівстаціонарним та експедиційним методом. Було створено 21 стандартний геоботанічний опис. Визначення рослин проводилося за «Определителем высших растений Украины» (1989). Значна частина дослідницьких матеріалів збиралась в літній період. Для досліджень використовувались загальноприйняті польові методи.

На основі отриманих даних складався опис території в центральній частині міста Андрушівка, поблизу річки Гуйва. Місто розташоване у південно-східній частині області, на берегах річки [Гуйви](#), за 47 км від обласного центра міста Житомира, має залізничну станцію. Тип ґрунтів – чорноземи звичайні.

Синтаксономічна схема території в межах профілю складається з:

С1. Plantaginea majoris R.Tx. et Prsg. in R.Tx 1950 – клас рудеральної рослинності. Являє собою спільноти низькорослих, стійких до витоптування та випасу мезофітів і гігрофітів у дворах, уздовж доріг, на спортивних майданчиках.

С1.Querco-fagetea Br.– Vl. et Vlieg. 1937 – клас лісової рослинності, що охоплює різноманітні мезотрофні і евтрофні широколисті літньо-зелені ліси на

мінеральних ґрунтах з різним ступенем зволоження (мезофітні і мезоксерофітні) в зоні помірного клімату.

Cl. Robinetea Jurko ex Hadacet Sofron 1980 – угруповання штучних деревних насаджень, десильватизовані деревні угруповання та міська спонтанна деревна рослинність.

Cl. Galio-urticetea Pass. Ex Koresky 1969 – природні та штучні високотравні мезонітрофільні угруповання узлісь, берегів річок та рудеральних місцезростань, парків в умовах недостатнього освітлення.

Cl. Stellarietea mediae R. Tx. Et. Al. ex Von Rochow 1951 – сегетальні угруповання, поширені на всіх типах ґрунтів України.

Cl. Lemnetae R. Tx. 1955 – угруповання вільноплаваючих на поверхні води неукорінених рослин.

Cl. Phragmiti-magnocaricetea Klika in Klika et Novak 1941 – водні та навколоводні спільноти прикріплених до дна і тих, що піднімаються над водою, рослин.

Література

1. Абдулоєва О.С., Соломаха В.А. Фітоценологія. Навчальний посібник. Київ: Фітосоціоцентр, 2011. 450 с.
2. Веремеєнко С.І., Самчук Ж.С. Агроєкологічна оцінка стану перелогів Малого Полісся України // Вісник ХНАУ, №2. 2013.
3. Дідух Я.П., Плюта П.Г. Фітоіндикація екологічних факторів. К., 1994, 280с.
4. Лавренко Е.М., Н.В. Дылис. Успехи и очередные задачи в изучении биогеоценозов суши в СССР // Ботанический журнал. – 1968. – С. 155–167.
5. Хом'як І.В. Динаміка флори перелогів Українського Полісся. // ScienceRise: Biological Science – 2018, №1 (10). С. 8–13.
6. Хом'як І.В., Демчук Н.С., Василенко О.М. Фітоіндикація антропогенної трансформації екосистем на прикладі Українського Полісся. Екологічні науки. 2018. №3 (22). С. 113–118.
7. Khomiak I., Onishchuk I., Demchuk N. Phytoindicators of ecosystem dynamics in Ring-banc Ukrainian Polissia ScienceRise : Biological Science. – 2018 №4 (13) P. 25–30.
8. Хом'як І.В. Особливості антропогенного впливу на природну динаміку екосистем Українського Полісся. Екологічні науки. 2018. №1 (20) том 2. С. 69–73.
9. Хом'як І.В. Динаміка надземної фітомаси під час автогенних сукцесій на перелогах для території Правобережного Полісся. Екологічні науки. 2016. № 12–13. С. 33–39.